

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

BIDRAG TIL
GREVE KOMMUNES HISTORIE

LEFTE NR. 22

Erindringer fra Hundige - 1

Hæfte nr. 22 i serien
"Bidrag til Greve kommunes historie"

ERINDRINGER FRA MIN BARNDOM

---

fortalt og nedskrevet af
Kirsten Pedersen, Brogaarden, Greve

udgivet af
GREVE LOKALHISTORISKE FORENING
november 1982

Serien "Bidrag til Greve kommunes historie" omfatter nu følgende hæfter:

1. GREVE SOGN - ÅR 1836
2. GREVE SOGN - FOLKETÆLLINGEN 1801
3. KILDEBRØNDE SOGN - ÅR 1836
4. OEDERS EFTERRETNINGER 1771
5. 7 SOLDATERBREVE FRA 1864
6. TUNE SOGN - ÅR 1836
7. KARLSLUNDE SOGN - ÅR 1836
8. SAMTALE MED MAREN PETERSEN
9. FORSAMLINGSHUSET "GODTHÅB"s START I 1898
10. BYBRANDEN I KILDEBRØNDE
11. TIGGERLIV I GAMLE DAGE
12. VILHELM PEDERSEN
13. "STRANDGREVEN"
14. SØNDERHOLM BOPLADS
15. "KALDET FØLGER ENKEN"
16. GREVE HOSPITAL 1737-52
17. "DA GREVE-KILDEBRØNDE BLEV STORKOMMUNE
18. KARLSLUNDE LANDSBY
19. ET LIVSTESTAMENTE
20. ELEV I MOSEDE SKOLE
21. ERINDRINGER OM MOSEDE FORT
22. ERINDRINGER OM MIN BARNDOM

Alle hæfterne kan købes.

K

KØBENHAVNS KOMMUNES

BIBLIOTEKER

FAGSAL E

Kultorvet 2

1175 København K

(01) 13 60 70 lok. 216

Forord.

Iblandt det righoldige materiale om Greve kommunes fortid, der findes i Greve lokalhistoriske arkiv, er en beretning fra landsbyen Hundige, skrevet i erindringsform.

Erindringerne er skrevet af Kirsten Pedersen fra Brogaarden, Greve, og giver et indblik i, hvorledes hun, som barn for mere end 100 år siden, oplevede tilværelsen på en Hundigegård, skrevet, som det er, med den voksnes udtryksmåde og ordvalg.

En kopi af de håndskrevne erindringer er via Solrød lokalhistoriske arkiv, hvortil de er indleveret, endt i Greve lokalhistoriske arkiv, som har ladet dem renskrive. Da det skrevne indeholder mange interessante lokal- og kulturhistoriske træk, f.eks. om julen, dåb, død og begravelse, har Greve lokalhistoriske forening ladet beretningen indgå i serien: "Bidrag til Greve kommunes historie".

Teksten er gengivet uændret - bortset fra, at der, for at gøre det skrevne mere læsevenligt, er foretaget en opdeling i afsnit, som har fået overskrifter. Denne inddeling har været temmelig problematisk, grundet ønsket om at bevare teksten uændret, for derved at bevare den emnemæssigt noget springende teksts til tider nær-

mest lyriske form.

Den håndskrevne tekst har det nogle steder ikke været muligt at tyde, hvorfor sådanne ulæselige passager er markedet således: (.....).

Til forskel fra tidligere hæfter i serien, har indholdet ikke kunne holdes inden for et enkelt hæftes rammer, hvorfor erindringerne fortsættes i hæfte nr. 23.

Sidst i dette hæfte er gengivet uddrag af folketællingslister, som gør det muligt at sammenholde erindringernes personoplysninger med, hvad der i officielle optegnelser findes om de personer, Kirsten Pedersen skriver om.

Ole Eriksen

MIT HJEM

Mit Hjem var ingen Herregaard, heller ikke et Boelsted, men her imellem, paa et fordomsfrit Fundament var dette Hjem bygget. God Tone og Disciplin var Grundpillerne indendørs, og ud fra de gamle Bindingsværksmure gik mangfoldige fromme, stærke Minder, som var knyttet til en fri Fantasi, som ledte Strømmene fremefter.

Mine Forældre var et Par almindelige, gode Mennesker, som mere brugte Ledesnoren for sædelige, gode Eksempler end streng Tugt og rystende Tale til Opdragelse af os Børn. Begge havde de et godt og blødt Sind, og begge havde den Anskuelse til sin Rigtighed at skjule Sorger og Nød samt Bekymringer hos dem selv og holdt os til at være Børn saa længe som muligt. Livet saa aabent og klart at træde ind i for os. Skuffelser, Krænkelser og Bedrag havde vi aldrig hørt noget om. Dejligt at leve under saadan Beskyttelse; men om det er rigtigst, betvivler jeg dog nu i Sagens store Betydning; at lære at staa paa egne Ben og sætte Fod under eget Bord fordrer, at Livet kendes baade fra Ret- og Vrangside.

I økonomisk Henseende var dette Hjem haardt trykket, men takket være den sparsommelige Moder, som havde Evnen til at lave meget af lidt, og takket være hun, som forstod, med sin milde Karakter og blide Sind, at dæmpe paa Fordringer fra os Børn med en forstaaelig Tone, saa Trangen døde hen.

MIN MODER

Moder var Faders lille Tjenestepige fra sin Konfirmation og til hendes 20'de Aar, da han saa ægtede hende. Fader havde kørt hende til Daaben, da han var 21 Aar. Fader havde 7 Søskende, og som Følge heraf blev han tidligt i stor Gæld, da de logisk skulde have deres Arvepart fra Hjemmet. Jeg var den ældste af 8 Børn, og jeg ejede en sjælden Sekraft tidligt - begrundet paa en daarlig Hørelse - tænker jeg. Ved Terminer, Skatter og Lønningstider havde jeg et Vaagent Øje med, om hvorledes Pengene skulde skaffes. Jeg kunde se paa Moders

ærlige Ansigt, om Kampen var haard, eller det lykkedes for dem at skaffe det fornødne.

Jeg kendte ud og ind disse Dage. - Længe forud, naar Fader kom fra Byen, og Moder lagde Pengebeløbet i det gamle Schatol og talte dem agtpaagivende, saa talte jeg med ved Siden af hende. Men aldrig spurgte jeg, og aldrig anede hun min Bevaagenhed. I den Tid kunde ikke en Griffel eller Blyant købes, Slik med i Skolen kendtes aldrig fra det Hjem. Købmændene paa Landet kendte vist heller ikke ret mange Slags Godter dengang. Dog var jeg meget heldig i Den Retning, en rar Dreng, hvis Moder havde lidt Detailhandel, havde gerne lidt Svedsker, Bismarksklumper og Rosiner med i sin Lomme, hvor han gerne lod mig tage ned i, og trods den fedtede Lærredslomme smagte det godt.

MIN FARMODER

Min første oprigtige Sorg fik jeg imellem jeg var 5 og 6 Aar, da døde min Farmoder og Plejemoder. Den gamle, lidt halte og konsekvente Kvinde, hun havde taget Initiativ ved Moders indtrædende i Hjemmet som Husmoder, da hun havde været hendes unge Pige i 6 Aar, og saa skulde erfare, at der havde været et diskret Forhold - maaske i længere tid imod hende, hvilket hun følte var taktløst - forlod hun Stuen og flyttede ind i Husets øverste Stue, hvorfra hun ikke traadte over Tærskelen i 2 Aar. Dog havde den 75aarige Gamle lavet Suppen til de nygifte, som kom hjem fra den lille hyggelige Frederiksberg Kirke, hvor Vielsen var foregaaet.

Da jeg var 10 Maaneder, gik jeg alene, fortalte Moder mange Gange, og saa var det umuligt at holde mig fra Farmoders Dør, naar Pigerne aabnede den og bragte Mad derind, var jeg der, og paa den betingede Maade, som altid ringer paa de gamles Hjerter, og saa snart der kom en til, en lille Bror, blev det for galt, at jeg skulde lide Uret og sættes tilside, og saa tog Farmoder mig uforbeholdent. Beste forholdt sig stadig neutral paa sine Enemærker, og min Opdragelse blev altsaa efter gam-

melt Mønster. Hendes Død og Bortgang gjorde et pinligt Indtryk paa mig, som jeg aldrig glemmer. Jeg led ligefrem et Savn og Sult, som ikke lader sig beskrive! Moders Mad var der Alvor i og absolut disharmonisk mod min lille forvante Mave. Pigerne skottede ironisk til mig og morede sig over, at jeg blegnede og maatte nøjes med det og det. Ingen forstod mig mere, Moder havde nok med sine tre andre Smaa.

Den væsentlige daglige Mad var Rugbrød med Fedt, det var mig for svært til Tider at faa ned, derfor husker jeg, hvorledes jeg efter ved en efterrettelig Dragt Prygl af Storepigens var opdaget ved at kaste Skorperne ind bag en gammel Egetræskiste; hun spurgte ikke, om det var mig, der havde gjort det, det kan jeg huske, det undrede mig. Denne strenge Behandling derfor staar endnu tydeligt i min Erindring. Hun trak mig op i Spisestuen ved Siden af de mugne Skorper og spurgte mig, hvad jeg troede, Vor Herre tænkte om mig, der saadan misbrugte hans Brød. Her skulde den hidsige Pige have holdt inde, thi hvor fik jeg meget at tænke paa.

(.....) havde talt saa meget om Vor Herre til mig, saa jeg begreb ikke, at jeg havde glemt ham i den Stund. Men da Aftenen kom med sin milde Skumringstid - havde jeg Yndlingssted i Haven - hvor jeg kunne i Fred og Ro beklage mig til Farmoder, jeg troede bestemt, hun saa mig gennem de klare Stjerner, og hun vilde nok bede Vor Herre om Forladelse for mig. Naar Maanen paa Firmamentet lyste klart - behøvede jeg intet Selskab af et eneste Menneske - Aah, hvor jeg elskede at være sammen med den - ja, det gør jeg forresten endnu.

BARSELGILDE

Aaret 1871 - lige ind under Jul - skulde Nr. 5 i Kirke til Daaben. Vejret var, som det gerne er paa den Aars-tid - taaget, tungsindigt i sit vaade Element; men dette forhindrede ikke Stemningen til de store Forberedelser til Barselgildet.

Fedegrisen skulle slagtes, og det Akkompagnement til Dagens Indvielse glemmer jeg aldrig, naar det arme Dyr -

modstridende blev trukket i Ørerne og Halen - hujende og skrigende op over Gaarden til Retterstedet, hvor Fader stod med opsmøgede Ærmer og hvæssede Kniven, lig en Skarpretter. Modbydeligt ligefrem. Nej, saa den store Bagedag, der symboliserer sig i mit Minde som en storstillet Dag. Hvor var det morsomt at (.....) Lem i den store Ovn til Opvarmning af Brødet.

Dette var lagt Aftenen før i det store Dejgtrug af Storpigen og gamle Karen Skræders. Denne sidste mødte om Morgenen Kl. 3 og begyndte i gyngende Fart at ælte Dejgen, men umulig var der Tid til at tørre Draaberne væk, Hænder og Arme var desuden tilklistrede. Dette sanitære Syn undrede jeg mig tit over, kan jeg huske, men fortav det for den rare Karens Skyld. Hun bagede saadan sjældne tynde Pandekager med Rosiner i - naar jeg kom til hende.

Værst var det dog at være Lillepige Bagedagen, for hun skulde ind i Ovnen og feje Asken ud, før Brødet blev sat ind. Hun fik et vaadt Klæde hængende over Hovedet og saa en stor Gaasefjedervinge, og saa kan det nok være, det gik stærkt for at slippe ud igen. Stor travlhed geraadede alle Hjemmets Mennesker ved saadan en højtidelig Lejlighed.

I flere Dage gik Pigerne fra Sted til Sted og laante Servise og meget andet. En mægtig Vidjekurv var den transportable Indretning til dette Foretagende, der hankede Pigerne omkring med imellem sig, Byen rundt. En godt begavet Pige af ældre Klasse matte tages frem til denne ansvarsfulde Gerning med de rigtige Optegnelser paa alt det laante Gods. Aa, hvor jeg tydelig ser i Erindring disse mange (.....) Pebermond, der paraderede i Parade i Vindueskarmen, naar de hele og holdne blev pakket frem af Høkurven, og hvor jeg saa op til den Autoritet af Pige, der omhyggelig nedskrev alle disse Genstande for at kunde besørge Tingene tilbage til rette Sted igen.

I Lo og Lade herskede stort Genyt af nærmeste Kendinge og Nabomænd, som var hædret med den Beskæftigelse at rigge alle de forskellige farvede Dækkener og Sække sammen, som skulde danne et lukket Telt lige oppe fra Skadegavet og ned til Gulvet. Dette buldrede og tømrede Per og Niels Huggers løs paa i flere Dage. På uhøvlede Brædder af svære

Dimensioner gik Valsen gevaldig baade for- og bavlæns, ja forkert med, men denne sidste og yndede Demonstration kunde ikke udføres af alle og enhver. Kun et enkelt Par kunde svinge den korrekt - til Yndest og Beundring for Selskabet.

I hele Huset og (...) blev gjort en grundig Hovedrengøring til saadan en Fest; man brugte ingen Aarstider dengang til noget lignende dengang. I Reglen blev Dørene taget af og lagt i Gaarden paa Brostenene, og her fik de deres Betis af Kosten, og skyltes derefter med mange Spande Vand.

En gammel Kone sad i flere Timer og malede hjemmehøstet Senep, som skulde legere Sousen til Klipfisken med sin Aroma. Ogsaa denne Kvinde skulde prøve Evnerne til at faa en stor Jernkugle til at løbe rundt i et mægtigt Lerfad, som hun holdt i sit Skød, mellem Knæene. Aah, hvor var den Rokkestilling, hun indtog, beundringsværdig i mine smaa Øjne. Seneppen blev hvert Øjeblik spædet med tyk, god Kærnemælk.

Gammeltøillet blev Dagen før Festen stukket an og smagt paa, om det havde den rigtige aromatiske Smag.

Ævre-smørret blev hentet op fra Kælderen, hvor det havde henstaaet i en mægtig Urne af Ler fra om Efteraaret, da Kørerne gik i Ævre i Engene. Denne Urne indeholdt mindst 2 Lispund Smør.

Naar Gilledagene oprandt, mødte 7 Musikanter med mange forskellige Musikinstrumenter; de fire blev plaseret i logisk Rækkefølge lige uden for Dørene og blæste i de blankpudsedde Klarinetter, hver gang de statelige Køretøjer kom prangende ind ad Porten, og med øvet Haand slyngede Bønderne knaldende Pidske med de grønne, højrøde eller gule Silkesmælder hen over Hestenes knejsende Hoveder. Et stolt Syn! Meget imponerende krøjede Dyrene deres Kroppe, som at de kendte Festskrudet, hvad jeg ogsaa tror, de gjorde, naar de var strammet op i de flotte Sølvpletterede Seletøjer.

Hvor var Bondemanden soineret og barberet under de høje Silkehatte ved slige Lejligheder, med værdige Miner sad de stovte Skikkelser med de store (.....) og stiv Hals beviklet højt op med hvidt og sort Halstørklæder.

Traktementet til Middag bestod gerne af Bankebygsuppe og

Klipfisk med sødt Kanel og Korender drysset paa til smeltet Smør og den nævnte Senepssouse. Ingen kendte til at spise Kartoffler til Fisken, men godt Sigtebrød.

Efterhaanden som Gæsterne steg ind fra Vognporten, hvor Garderoben var, og de havde spejlet sig i de smaa fir-kantede Spejle med forgyldte Rammer, blev de bænket til Bords ved de lange Egetræsborde langs Vinduerne til Gaarden, saa de sad vis a vis med de tre Musikanter, som stod ved de festsmykkede Alkover og blæste over Borde. Under Spisningen gik Tallerkenen rundt til Al-misse før de obligatoriske Spille-mænd, som i ceremoniel Stilling havde Staaplads der et Par Timer.

Endelig blev Barnet baaret frem i Daabsdragten og præ-senteret for Gæsterne, der undertiden pointerede til den lille med Vittigheder og fik Navnet at vide o.s.v. På Barnets Bryst var indlagt et Pengestykke - enten en Sølvspecie eller Gulddukat, som siden blev gemt som Minde fra dem.

Aldrig saa snart (.....) Middagen sat tilside, før der spillede op til March, og Par ved Par drog de op i Øverstestuen til den første Vals. Der dansedes altid baade i Storstuen og Loen. Fader og Moder førte op, men den dødsens-trætte Moder, som var fireti Aar yngre end Fader, måtte ved første Omgang give op. Ustandselig blev der spillet, danset og drukket Punch hele Natten til den lyse Dag, hvor Frokosten skulle indtages, før nogen fik Lov at gaa hjem, og da var Spegesild det væ-sentlige. De mange joviale Ansigter havde til den Tid forandret Miner, saaledes at de næsten var ukendelige fra Dagen før.

STORMFLODEN

Min Fader var en travl Mand, kørte hver Dag til København med Mælk og Fløde, dog var der paa Gaarden en Kudsk, som var med paa disse Ture. Fader havde flere Tillidshverv i Sognet tillige, blandt andet var han Strandfoged ved Størstedelen af Køge Bugt, og mere end een Gang hændte det ham, at Oversvømmelser forhindrede ham Vejen, naar

han i mørke Morgener kom kørende, og Hesten pludselig stod urolig i Vandstrømninger over Vejen ved Aaløbene. Disse instinktmæssige Dyr har tit frelst ham fra Ulykke. Naar de blev staaende og ikke var til at få afsted, maatte han af Vognen, vadende med sine hvidskurede Træskoer hen ved Hestenes Hoved og se, der manglede intet mindre end Broen. Det hændte to Gange, som jeg husker.

1872 - den 2. November - da Stormfloden var hærgende især her ved Bugten og ned i Østersøen, husker jeg tydeligt, som var det i Gaar, hvor rædselsfuldt det var. Fader og alle Karlene red Dagen lang ved det oprørte Hav og skulde passe paa det strandede Gods og saa hjælpe de nødstedte paa de taarnhøje og brølende Skumbølger. Et ukendt Syn i Mands Minde, ethvert Menneske følte sig resigneret til Døden, som det var Verdens Undergang. Masser af Strandinger laa kastet op paa Stranden uden for tredie Sandrevle, mange hærgede Skibe, der var kastet op, laa med Nødflagene, de kunde et Øjeblik ses, men splintredes straks af Stormen. Fok og Stormast og Ror var kapret, og enkelte Menneskehyl hørtes imellem Dønningerne derude fra. Bølgerne væltede op og ned saa høje som Bjerge. Folk var rønnet fra Hjemmet og gik kun derfra med Livet i Hænderne. Paa Gammel Køge Landevej sejlede Pramme og smaa Baade omkring. I Byen Hundie, hvor en Aa fra Havet skyder sig op i et større Engdrag, var Oversvømmelsen saa voldsom, at Befolkningen bar Svinene paa Høloftet, og disse reddedes ogsaa ved Aandsnærværelse.

Fra mit Hjem, som laa 1/4 Mil inde i Landet, stod vi paa Post og Udkig, saa længe det var Dag, oppe paa Lofterne for at se ud over det frygtelige Element i sin voldsomme Vælde. Efter dette Døgn med stigende Vandstand sank det dog saa smaat næste Dag. Ogsaa dette betød et Under i Menneskenes Øjne, at se det oprørte Hav lægge sig efter det barbariske Harnisk, det havde vist sig i. Efter denne Oprørskhed fra Havet laa hele Revler oppe paa Pløjemarken af Tang og Træstumper - Efterladenskaber fra det gaadefulde vrede Hav.

En Tid efter Stormflodsdagen laa Svitzers Damper og

sled i det paa grundløbne Skibe. Ombord paa et af disse var Fader, indtil det viste sig, om det kunde tages. Han var af Kaptajnen inviteret ned i Kahytten til Kaffe, og imens var Skibet gaaet los, og til hans store Forbavselse da han kom op paa Dækket, saa han, at de var lige ud for Kongelunden paa Amager.

I Hjemmet stod det grejlt til, da Aftenen brød frem, og Natten kom, og ingen Fader kom. Jeg husker min Harme over den rolige Moder, som trods alt passede sine Sager, denne saa bramfrie og grasiøse Kvinde og alle andre gode Egenskaber, hun sad inde med i sit Favør - Sindsro og Ligevægt var hendes intellektuelle Fordele i Livets Larm og Uro - alt dette, som overgik et Barns Forstand og mange Voksnes med.

Dagen efter - Kl. 11 Formiddag - kom Fader i graa Vadmels-trøje og hvide Strømper i Træskoene - som bar blanke Krammer. I den Uniform vandrede han gennem København til Bane-gaarden og med Toget hjem - derefter vandrede han fra Glostrup hjem. Glæden for os Børn behøves nok ikke at nævnes.

MIN FADER

Den Fader var heller ikke almindelig, det tør jeg nok nævne. Naar jeg betænker hans Alder - da han blev Fader - hvorledes han sørgede for sine. Han var en af dem, der først og fremmest sørgede for sit Ansvar, at det blev holdt - og da han var en af dem, der ejede den herlige Evne at faa sine Undersaatter til at arbejde glædeligt paa Arbejdet og ikke klagede, hvilket betyder noget, ligesom han ogsaa forstod at vejlede os Børn til smaa Arbejder, som vi var glade ved at udnytte, en sjælden Evne til at vurdere vore Evner og Kræfter ejede han.

Oprigtig Kærlighed ofrer det største Offer, og dette kan siges om ham - at han ofrede sig for sit og sine.

Jeg skal blot nævne Smaatræk heraf. En Fader højt i Fyr-terne, hvorledes han ofrede sig for mig, Minder, som staaer udslettelige i min Hukommelses Tavle. Næppe var jeg fyldt 6 Aar, før han tog mig med om morgenen paa sin Mælkevogn - til Brøndbyhuse, hvor Lodsens Jensens Datter holdt Skole

for Smaabørn. Han stod i nær Forbindelse med Lodsens, og som saadan ønskede han gerne, at hans evnerige Datter, Frk. Emma Jensen skulde lægge Grundstenen til mine Skoleaar. Gentagne Gange den Sommer, jeg kom derud, husker jeg, hvorledes han stjal af sin kostbare Nattero og gav sig helt hen for mig ved at blive i Byen og gaa i Tivoli, som var hans Yndlingssted, tror jeg nok. Hvor han elskede at vise mig omkring. Først og fremmest de smukke grønne Plæner med Snirkler af kulørte Lamper omkring i Græsset - og saa de vidunderlige Grupper af Blomster og Busketter. Grotterne, som altid for mig gemte noget eventyrligt, elskede jeg at studere. Feagtigt var der nede ved Kirsebærgangen ved Søen, hvor siden Fregatten kom til at ligge, og saa det Eventyrslot, som Basaren lignede med sine Buegange af Lamper. Aa, ja, det hele er saa fremstormende - Rutchebanen, hvor den gamle Fader selv gik op i med mig, og Labyrinten, hvori vi legede Skjul, saa han lo med sin Hjertelatter, naar jeg ikke kunde finde ham. Ved Pantomimetheatret med den store Børneven Pjerrot og Harlekin i Sølvtrikot - Aa! Jeg kan endnu fornemme det lille Hjerte, naar Paafuglen slog sin Hale ned, hvad der nu skulde ses og opleves. Og henne ved den aabne Orkesterpavillon sad vi neden ved de smaa Borde og drak Kaffe, og da ser jeg endnu tydeligt Faders smilende Ansigt, hvorledes han slog Smut med sine dybe blaa Øjne og akkompagnerede saa smaat til Lumbyes populære Champagnegalop o.s.v. Ja, Kærlighed og Opofrelse siger jeg, skulde der til - efter saa lyse og livfulde Timer derinde, at træde ud igennem Triumfbuen med Tælleapparatet og jumbende med gamle Blis'es Befordring ud ad det mørke Vesterbro, Slotskroen og Søndermarken med Forlystelsesstedet bagved "Lorrys Have" og ud gennem det skumle Valby, videre ad den mørke triste Køgevej i tre samfulde Timer, før Hjemmet naaedes. Jeg var pakket ned ved Faders Fødder og sov Tiden hen - hvorledes han havde det, tænker jeg tit paa. Naar det var Højtid, Jul, Paaske og Pinse skulde Fader være af Byen inden Kl. 8 Morgen med sin Flødevogn. Selv kan vi tænke os, hvornaar Faders Piger havde været oppe for at faa en Del nymalket Mælk med. Dog har jeg aldrig hørt, at nogen var søvnige eller trætte.

JULEN

Julemorgen, som der staar i Grundtvigs Salme. Som Barn paa Landet jeg var hjemme - var mit Himmerig.

Og Juleaftens Herkomst, efter mange travle Forberedelser, er uforglemmelige i Barndommens Dage, trods det, at vi aldrig dengang kendte Juletræ eller Julegaver, duftede det af Hygge og Velvære alle vide Vegne fra alligevel. Den Skumringstid, naar store hengemte Bøgeknuder bragede og buldrede i Bilæggerovnen, hvor Moder havde strøet af sin Potpurikrukke af Kongerøgelsesalt og Rosenblade og Lavendel er endnu at indaande i Sjælens Velvære. Jeg kigger endnu fra Skorstenen gennem den halvaabne Dør ind i den festsmykkede Stue, hvor vi Børn ikke maatte gaa ind, før Husmændene kom, for ikke at gøre den fine hvide Strand-sand omkring paa det hvidskurede Gulv, at se derinde den Stemning og Fred, det er meget vederkvægende endnu.

Alkoverne var prydede med nye Hvergarns Omhæng og Hedebo-syede Haandklæder på Enderne af Sengen, hvor skinnende hvide udsyede Trækpuder var rullet op, og Knædugen - ogsaa kosteligt arbejde over Ovnen - ligefrem dansede rytmiske Danse af Varmen - som var Højtideligheden egen.

De svære Egetræsborde var rykket sammen, og her prangede Malmlysestager med blafrende Tællelys i, stadig skulde Lysene snydes med Messinglysesaksen. Moder sørgede altid for, at Stuen var i sit fuldeste Puds, med Varme og Lys - samt det dækkede Bord, en god Stund i Skumringstiden for at vi alle skulde faa Forventning og Længsel efter at derinde nyde Højtideligheden rigtig i Fred - fra alle andre travle Kroge, Husmændene og Karlene skulde have lidt Tid at varme dem og nyde Tilværelsen, før Nadveren kom ind. At se disse kendte og selvsamme Folki hele min Barndom er af de allerhjerterligeste Minder fra mit Hjem. Ved Bordet maatte Lillepigen bede Bordbøn, og efter at alle var mætte og havde sunget en Salme, rejste først Forkarlen sig og tog Fader og Moder i Haanden til Tak for Mad - og saa kom de fra Ordens Rækkefølge lige ned til Tjenestepigen derefter. En Højtid, som ikke kan beskrives. Moder holdt streng Tradition med os Børn altid, Aftenen før blev vi badet og soineret, saa godt hun formaaede det, og saa tid-

ligt i Seng, efter at varme Æbleskiver var nydt. Denne første Julebid var kvægende og mættende, og Julen kriblede allerede i de smaa Kroppe.

Hver havde faaet sine nystrikkede og farvede Strømper hen paa Stolen ved Sengen, og den Glæde alene over Julestrømperne var ikke til at falde i Søvn fra.

Heller aldrig kan jeg glemme gamle Ole Madsens Forberedelser til Højtiden. Han var Røgter derhjemme i mange, mange Aar. Tre Uger før Jul begyndte Ole at skære Julehakkelse med sin simple Indretning af Maskine - en mægtig stor Kniv med Haandtag paa, som blev ført op og ned ved en Træmekanisme. 300 Kurve fyldte med Hakkelse skulde føres paa Loftet og hængemmes til Julen, og gamle Ole plejede sine Interesser som ingen. Men svært var det, og jo nærmere Jul vi kom, thi Julenisserne gjorde ogsaa Forberedelser paa Stænget, og de var undertiden uhøviske mod den gamle. Han saa flere og flere komme frem, jo nærmere vi kom Højtiden. De dansede i Ring i Høet og grinede væmmeligt imod Ole, hver gang han kom derop. Ved Skraakarret, hvor Blødfoderet skulde røres i, var det snart umuligt at komme nær, for det stod lige under Hølugen, og der havde de nemlig for Vane at ligge lige paa Maven og kigge ned efter ham. Væmmeligt var det, men han kunde ikke forlade sine Køer.

Da Dagen til Juleaften kom, maatte Ole opgive Ævret alligevel engang, han kunne ikke længere udholde det nederdrægtige Skab paa Stænget, og jammerrystende kom han til Forkarlen, som var en human, følsom Medtjener. Han bar Ole hen i Karlekammeret, for af Anstrengelse og Anfægtelse var han helt gaaet i Knæ. Her var han heller ikke glad for at være, thi en uvorn Knægt og spatansk Dreng, som var vokset for hurtigt fra Hjertet, voldte ham ogsaa her Brydninger. Oles fysiske Kræfter var helt gaaet med, men hans aandelige gærede. Han læste uophørligt i sin store Bibel med røde Bogstaver i, og paa den hvilede han sit trætte Hoved; men det meste af Natten svedte han Angstens Sved ved at høre paa Bulderet fra Stalden, hvor Maaren red den gamle Brune, saa Karlene Dagen efter ikke kunde faa de kunstige Snoninger op.

Imellem Jul og Nytaar lagde Ole slet ikke sit Kistetøj - rød Vest og grønne Knæbukser samt rød Tophue, thi hans Mor havde sagt, at dette beskyttede meget mod alskens Uhyre og alt deslige. Hver Morgen og Aften ringede han med Næveslag paa Dørene og sang Hymnerne Bom, Bing, Bong o.s.v., og førend Knud Dagen efter Helligtrekongersdag havde sunget Julen ud, og den gamle Frederik Smed havde været pyntet i hvidt med Papirsblomster og sjungende om de hellige tre Konger, før lagde Ole Madsen ikke sit Julestads, og hans Julekage gav han som Offer til Frederik hvert Aar.

En Begivenhed hændte engang til Lille-Juleaften, som nær havde lagt Slør over den traditionelle Forberedelse, som her altid gik paa Kraft. Dagen glødede med en egen Solnedgang ude i Horisonten, hvor Himmel og Jord mødtes, lidt Sne havde været saa huldsalig at lægge sig hen over Jordfladen, og let Frost bedaarede den, saa den havde faaet Lov at smykke Julen ind med sine glinsende Krystaller. Over Landskabet hvilede en Fred og Velsignelse, som nok skulle ringe Julen ind med sin rigtige Charme. I dette Hjem travlede alle omkring i Ekstase. Thi alle kendte, hvad de sidste Timer betød paa den Dag. Juleandagten ude i det store Univers havde gjort sit Indtog med den skønneste Bebudelse om Højtid, saa alt saa lovende ud.

Lige ved Fyraftenstid kom Ole som sædvanlig og klagede sin Nød, at det var utaaleligt at opholde sig i Stalden for Jammer og Klager fra Stænget. Ingen havde Tid til at tage sig af Oles Tumult, og Tiden gik - da skulde en gammel Husmand have ren og varm Halm i sine Træskoer, før han gik hjem, og desuden yndede han altid at tage et Øjeblik i Stalden i Tusmørketiden, da alle Kvierne gerne laa og hvilede dem efter den sidste Fodring og tyggede Drøv. Denne Andagt kunde denne Mand ikke undvære derinde, sagde han, det var hans Kirke. Han hyggede sig i Stilheden, Varmen og Freden, og han følte, at han fik selv Stilhed over sig og gode, rene Tanker efter endt Gerning. Men denne Aften følte han sig ikke hjemme der, noget fænoment og uhyggeligt var der, Ole havde ikke helt Uret. En høj klagende Lyd fra Høloftet, som tiltog og aftog, og mindre

Lyde hørt. Haarrejsende forlod Per Stalden, og Døren smældede han ligefrem i med en Hurtighed, saa det knagede ligefrem helt oppe i Ledene. Hvorledes han kom ud og op over Gaarden, vidste han knap, men nok var det, at nu fik Husstanden noget at tænke paa, og man begyndte at tage Hensyn til Ole og fik ham til at forklare, saa godt han orkede fortalte han om denne Dags ubeskrivelige Jammer derinde. Tre Mand stærk tog sig dog sammen; men Husmanden forblev dog hos Ole, de var begge to dybt rystede og ventede spændt paa Resultatet, hvad de andre af Gaardens Folk vilde faa ud af det som Gaadens Løsning.

Efter nøje Undersøgelse i Høet og lyttende til den næsten hendøende Stemme, gik de i Gang med at sætte en (.....) Hø tilside - og hvilket Syn mødte dem der: En Knægt, som var rejst (.....) til den 1.ste December, havde opholdt sig deroppe om dagen og var gaaet ned i Haven, hvor lidt frosne Æbler sad tilbage fra Plukningen, disse og Mælken fra Køerne, som han fik suttet ud fra Patterne, havde været hans Føde; men Evnerne og Organerne slappedes dog Dag for Dag, og endelig kunne lille Hans ikke mere rejse sig - hans Lemmer var ømme og matte, og han var ude af Stand til at bevæge sig, men han havde dog Aandsnærværelse til at klage sig for endelig at blive hørt, og han magtede at stamme frem, at han turde ikke komme hjem til sin Moder. Legemet var der, men Livet var borte. Dette flegmatiske Individ tog Moder sig definitivt til sig og fik ogsaa efter flere Dages god Pleje Drengen tilbage fra hans omstridte Liv. Men hvorledes det siden gik ham ved Mødet med sin egen Moder, husker jeg ikke. En Ting kender jeg dette Symbol paa en Moder, som ikke vidste, hvad hun var gaaet ind til, den mest ansvarsfulde Opgave et Menneske faar her i Livet, dette at være en rigtig rationel og hengivende Mor til sin aktive Gerning.

MIN SKOLEGANG

Min Skolegang herhjemme i den lille By Hundie blev som saa, det hændte nemlig i de Aar, at den gamle, ærværdige Lærer Thy var slidt op, og Vikar holdtes, og der-

ved fik jeg 7 forskellige Lærere i mine 7 Skoleaar.

Hvad jeg mest erindrer, jeg lærte, var min egen Fantasi-skole, naar jeg gik i Mosen og flyttede Degnens Faar. Et sort og et hvidt Faar, som gav den fornødne Klædning til Lærerfamilien. Fru Thy var af Adelslægt, men økonomisk og praktisk i sit lille Landsbyskolehjem - dette havde hun ogsaa i Arv fra Slægten. De utroligste Ting fik hun ud af Ulden fra disse to Faar. Hun spandt Ulden, som hendes to Døtre kartede. Væveren i Byen vævede graat Hvergarnstøj til daglig Brug, selv syede hun Tøjet og farvede alt. Jeg husker endnu de smukke trekantede Hængesjaler, pansjet blaat, kaldte man den blaa Farve. Disse køne strikket med brede Blonde Hængesjaler var Fruen og Frøknerne saa pyntet med, naar de gik i Byen. Denne lille sirlige Degnekone var en Ledesnor for hele Byens unge Kvindekøn. En spinkel Kvindeskikkelse med romersk Næse og høj Intelligent Pande, hvor to lyse vandblaa Øjne spillede over de yndige Smilehuller i de smaa buttede Kinder, det gjorde hende meget loyal i Menneskenes Øjne. Altid bar hun et ud-søgt Kniplingsvæv med brede lyseblaa Silkebaand om Knipplingstørklædet, som blev bundet i Sløjfe under hendes fine fremtrædende Hage.

Hendes favoriserede Skikkelse var et Symbol paa en meget stout rationel Husmoder. Selveste Degnens Hvergarns-Diplomater ikke af graat Hvergarn stammede ogsaa fra det sorte og hvide Faar, som ogsaa Fruen og Frøknerne havde fabrikeret.

Naar jeg, som sagt, var Degnens Faarerøgter, var det fordi jeg var tjenstvillig, men mest fordi jeg yndede at opholde mig paa Skoleloden, som var en Mose med rummelige Nydelser for min Sjæls Fantasi. Kun var min Tid mig for ringe, men denne Yndlingsplads, jeg fik kær, var dog ogsaa tit et Smuthul for mig udenfor Skolen.

En mild varm Sommerdag i den kølige Mose ved Aabredde med sine Millioner af kraftige Forglemmigejer og Brudelys samt Muskedonner, med sin Skov af Siv, hvor Vild- og Krikænder skjulte dem i, var et Eldorado for mig: et Sted, som var det en Verden for sig og mig - som ingen anden maatte faa Smag paa, da var det, som Æventyret led Skibbrud, saa snart mit hemmelige Tilflugtsted blev røbet, den Forstand ejede

jeg - husker jeg. Mit Himmerige imellem Engblomme, Katteklør og Mælkebøtter samt vilde Sabriose, ja, jeg nød som ingen Selskabet mellem disse uforglemmelige Masser af Naturens egne opvoksede Blomster. Jeg husker ligefrem klappede de røde Dreng disse ejendommelige Blomster, men som ikke taalte at miste deres Rod - saa døde de straks. Dette lærte jeg af selve Naturen at lade dem staa for ikke at falme med det samme. Endnu gør det mig ondt, naar jeg ser Børn plukke og snappe Bunker af de skønneste Blomster for igen at kaste dem fra sig tunge og visne. En Taaget Regnvejrsdag dernede naar Rengspove fløjtede sine Klage-toner efter Magen, og Viben halede omkring fra Tue til Tue under en enkelt Lærkesang i Luften. Ja, hvad lærte man ikke i den store Naturens Skole - noget for sig - som gav Fromhed - mere end selveste Balles Lærebog. Og hvor hvilede Hjernen og Nerverne sig der - frem for den sentimentale Følelse, jeg sad inde med - for mine Kammerater af Dreng - der snart maatte gøre Honor til en Gang Strambuks af den slidte Rebtamp, som laa i Kadtedrets Fodrum hos Læreren - snart var der en tudende Pige, som blev trukken i Ørerne, saa de daarligt hængte fast ved Hovedet. Hvorfor jeg slap skadesløs, begriber jeg ikke. Thi mange Gange glemte jeg bogstavelig talt hele Skolen og Degn og det hele for mit eget Slaraffenlands Skyld. Hjemmet husede ogsaa mange Yndlingssteder for mig, men alt var yndigt for mig den Gang, og jeg kunne se og finde det. Aa! I Middagsstunden, naar alle sov og hvilede dem - hvor var det herligt at raade alene over det hele og store Rum. Naar Bierne summede og trak ud og ind med deres gule Nektar paa de tynde lange Ben, Time paa Time studerede jeg dem. Hvor har jeg tit ligget under Ribs, Solbær og Stikkelsbærbuskene samt det gamle Pisjonæbletræ og beundret disse flittige Insekter. Hvor lærte de mig at være flittig og bruge den kostbare Tid. Hvor jeg misundte dem, at de kunde svæve langt op til Luftens Fedronning, men midt i al denne Lirum-larum støbte jeg andre Streger, som jeg heller ikke har glemt.

SMAA EPISODER

Blandt andet husker jeg en Høstdag - hængte ved Tovenden fra Læssetræet paa det høje Sædlæs, og i den anden Haand holdt jeg Barnevognen, den himmelblaa Trævogn, som min

Bror sad i, der var tre buede Trælister hen om hans Ryg, det var alt, hvad der hed Kalesche den Gang, og i denne susende Fart, Kusken kørte i, husker jeg ikke, at der skal Sving til ved en brat Omdrejning over en Bro, som var ved Hjørnet af Haven, og tillige en stor Mudderrende fra Stedet. Næmlig dernede laa Bror og skraalede vildt og voldsomt - ikke saa underligt! Vognen vendte alle fire Hjul i Vejret. Jeg fik noget at tænke paa i den hastige Stund.

Drengen fik jeg op og fik Mudderet vasket nogenlunde af ham og løb langt hen i Marken, hvor jeg moderligt dyssede ham i Søvn. Min Udaad kunde jeg ikke bekende for Moder.

En anden Scene var dog værre. Jeg var vel imellem 7 - 8 Aar en Broder 6 Aar, ham lærte jeg for en Gangs Skyld at se Hanen fuld, vi morede os med at fange den, lidt Brændevin havde vi faaet fat i, og Hanen fik hældt Brændevinen i sig. Sikke en Opstandelse der blev i Høsegaarden, det var helt ubeskriveligt. Gok-Gok! skreg det arme Dyr og slentrede rundt og søgte Selskab med Hønsene, men se deres Skræk for deres Favorit. Alle som en flagrede de fra Hanen, og umuligt var det for den at komme i Hønsenes Nærhed.

Imidlertid havde en af Pigerne set Hurlumhejen i Høsegaarden og havde kaldt paa Moder ud og se paa Tingene, og inden længe var det stakkels Dyr dødsdømt, for den havde jo mistet Forstanden, sagde Pigen, ved at faa noget galt i Hovedet. Min Samvittighed begyndte at vaagne, og dyrt og helligt svor jeg i mit Indre, at den Leg aldrig skulde ske mere. Da Moder gik efter Kniven, som skulde halshugge Dyret, løb jeg ned bag Lunden og lagde mig paa Knæ i Bøn til Vorherre - om at frelse Hanen fra Døden, og med krypende Smerte i mit Bryst svor jeg, at jeg aldrig mere vilde drikke Hanen fuld.

Det var en vidtløftig Historie, men da Rusen tog af for Dyret, inden Moder fik slebet Kniven, og man mente, at han nu havde faaet sunket det slemme, som sad i Hanens Hals, saa fik han Lov at leve, og glad var jeg, og det skal nævnes, at jeg tog min Broder kærligt formanende og tvang ham til at angre Synden og bede Vorherre om Forladelse. Jeg tror, at den (.....) jeg kom i dengang, var

en Lære for mig senere hen i Livet.

Anno 1875 gav saa megen Regn paa Jorden, at Menneskene begyndte at frygte en Syndflod. Jeg husker, der blev talt om, at i Amerika havde Baptisterne sluttet sig sammen i store Foreninger om at bygge en Ark, som kunde overvære Syndfloden. Her i Landsognene gik det ogsaa haardt til. Vi Børn, som vogtede Køer paa Engene ved Stranden, maatte passe meget paa, at Køerne ikke kom for langt ud i Mose-draget i det blødagtige Element.

En Lammedriver fra Køge og paa Vej til København passerede vore Enemærker, noget der havde stor Interesse i det Prærieliv, vi levede derude. Disse flere hundrede mærkede Lam i Nakken med blaat og rødt, gik ellers saa resigneret i Flok; men ud of os skete det, at Vagthunden gav sig i Lag med de mange andre Hunde, som var med Vogterne i Engene, og skilte derved Flokken ad, perpleks rasede de forskræmte Dyr som vilde Hjorder til alle Sider. En Krig uden Vaaben paa Vogterpidsken nær, som ogsaa var slinget godt og tjæret derefter, opstod og ikke sært at den indignerede Lammedriver gav vor Vogterdreng, min Medhjælper, saa efterrettelig en Dragt Prygl med sin mægtige Svøbe af en Tjørnekæp, at Drengen besvimed. Jeg havde gode Ben dengang, og mig kunde Driveren ikke opløbe, saa jeg slap med Skrækken. Længe varede det, inden Lammeflokken blev samlet igen, og vor arme Lars, der kun havde brudte Lemmer, kunde jo kun give svage Argumenter og Undskyldninger, og meget nødig hjalp han til med at faa Lammene i Gang igen. Jeg kom ikke frem fra mit Skjul i en stor Vidjebusk med vilde Roser, hvoraf jeg var forrevet, førend Driveren var paa lang Afstand fra os. Denne solvarme Vesperstund staar tydeligt i min Erindring, for meget lidt skete der ellers i det ensformige Liv derude, hvor Dagene gik uden at se et eneste Menneske. Kun jublende Lærkesang over Lyngen og Hjejls taktfaste Sonette blandede sig lidt med store Brumbiers Basse Sopraner. Et voksende Liv i sin rige Fantasi for den, som ejede denne store Aandens Gave, hvilket jeg tror giver en rig Inspiration. Denne Eftermiddag havde Køerne været usædvanlig ustyrlige, to Gange havde de bisset og faret langt ud i Havet til Vandet stod dem op midt paa Siderne for at kølne Varmen bort.

Et stort Arbejde maatte vi Børn udføre saadanne Dage, for efter Faders Bud, naar Køerne havde staaet over en Time i Vandet, skulde de op paa Land igen. Med Dødsforagt kan jeg gerne sige, gik vi paa den farefulde Tur nøgen i Vand til Halsen udenom Flokken. Ingen Mennesker reagerede imod dette (...) Foretagende - det hørte med til Faget og var en Dagens Ordning. Jeg husker min Rædsel, naar jeg hængte i en Kohale og pidskede paa Dyret, og Vandet løftede mig Gang paa Gang fra Sandbunden, selv om der var Havblik - fik vi i Kølvdandet ikke saa sjældent en lille Bølge ind over Hovedet, og ved saadanne Lejligheder troede jeg ganske sikkert, det var Neptun, der var paa Spil fra Havbunden.

Da Pigerne havde malket til Aften i Folden, hvor vi havde samlet Køerne, hørte de en dirrende og brægende Lyd nede bag Skræntestien - saadan kaldtes Skellet mellem Landjorden og Moserne. Pigerne var fortalt om Begivenheden med Lammedriveren, og som saadan anede de straks, det var et Lam, der var i Nød. Vi søgte straks, og snart stod vi ovenfor de to dødsdømte Dyr, de var sunken i den bløde Jord til højt op paa Siderne.- Jeg ser endnu de forskræmte Øjne lige i mine, fra de hjælpeløse Lam. Hjælpeløse var dog ogsaa vi, men Storepigens Raad, hun skaffede Hjælp fra det nærmeste Hus. Manden var tilfældig hjemme, og han lod hun ubetinget tage begge Lammene og raadede os andre til at tie med Begivenheden for Vogterdrengens Skyld - han som ellers var helt undskyldt i Sagen. En diskret Handling, som ikke var let at bære for et Barn, og det voldte mig megen Ve, ved jeg.

Saadan en solvarm anstrengende Dag tog næsten baade Hud og Kød af Ansigtet paa os, naar vi havde arbejdet i vort Ansigts Sved; men Moder virkede vist lidt som klog Kone, thi alletider havde hun Raad. Raadene var simple til Tider, men de hjalp. Denne Aften for eksempel blev hele mit Ansigt smurt ind i almindelig Bomolie, og med den Smørelse paa Hænder og Ansigt kom jeg i Seng og maatte sove mig rask til næste Dag. Aldrig saa snart havde Dagens første Mildhed vejret Nattens Dise bort, førend vi marcherede til vor Gerning igen. Ude paa Hjærnen, som Strandvegetationen hed indtil en Dreng døbte den om til "Forstanden". Vejen var heller andrig hverken trang eller lang, med hi-

gende Længsel tumlede vi afsted paa bare Ben, over alle Marker paa den dugvaade Jord for hurtigst muligt at komme ud og Husvalse for Sjælen.

Med Skolegang stod det sløjt til om Sommeren. Fader gav gerne mange to-Skillinger i Mulkter, blot han havde os til Nytte.

Kun to meget fattige Hjem laa derude, hvor Beboerne ikke fordrede det mindste af Livet, hverken fysisk eller aandeligt, tror jeg. Inden for de fattige Døre elskede vi ellers at komme; men vi var af Moder strengt forbudt det, kunne vi ikke give, maatte vi ikke tage imod, hvilket var hendes strenge overordnede Princip. Tit gav jeg ogsaa disse taknemmelige Mennesker en Lomme fuld Æbler for at faa deres velmente Kop sorte Kaffe. Vi fik nemlig aldrig Kaffe hjemme, mange Gange løb jeg ogsaa med en stor Kop Mælk til dem - men det var tilladeligt af Mor. Denne ene Kop Mælk var en meget stor Gave, det følte jeg.

Langt fra disse Hjem i et andet Hjørne af Strandlodden var bygget en Jordhule beklædt med Tang, og oppe i Midten af dette Vesuv sad et gammelt Kakkelovnsrør til at sige Røgen op fra Arnestedet. Der nedenfor kom vi aldrig, det var jo fremmed Kultur for os, fremfor de komfortable Hjem paa Lyngen. Vi havde stor Respekt for at komme for nær der. Umuligt kunde vi gøre os fortrolige med, at det var rigtige, virkelige Mennesker, idet mindste maatte det være en Taterfamilie, som var flygtet fra den Jydske Hede. Endskønt jeg udtrykkelig vidste, at Fader havde givet de Mennesker Lov til grave dem ned der indtil videre. Siden hen - et Par Aar derefter - byggede Manden et meget anseligt Hus op - de var fra Bornholm - som han klinede frem med Blaaler han tog langt nede i Jordbunden. Døre og Vinduer havde Fader købt billigt paa Strandauktioner, og Tømmeret var fra Havet opskyllede Rester. Taget var Lyngtørv, og det viste sig at være et Par stræbsomme Folk, som tog Livet kategorisk, som det bød dem. Da jeg var ung Pige, sagde denne Mand: "Takket være din Fader, som ikke er født til at sige Nej".

Inden jeg forlader de allerkæreste Barndoms minder derude paa Sletten, vil jeg fortælle, at jeg endnu elsker at betræde den Jord! men forlader den hurtigt igen, da jeg nu daarligt kan taale den Vemod og Melankoli, der kommer over mig.

Den lille Edens Have synes jeg endnu tydeligt at se, der hvor jeg havde plantet Bulmeurt midt i, til Symbol paa Kundskabens Træ, paa godt og ondt, formodentlig brugte jeg den, fordi den ejede to forskellige Egenskaber. Dens giftige Frø af alle Palnter, var det onde, og den smukke Dekorationsplante, den var om Efteraaret, naar den var indkørt, det gode. - En lille Paradihave, hvor vi hoppede i Paradis i, var indhegnet af smaa rene Stene og indfattet af Strandstedmoder, Lærkurtet og vilde Skabrioser, Akelejer og den pudsige laadne Kejserhat. Alt dette Særkende for denne Plet, hvor Snekkerne passerede paa Bølgerne ude i Dybet, er uforglemmelig.

Skibene kendte vi paa Sejlene: Bark, Brig o.m.a. Ogsaa den Grund havde jo sin Historie. Hvor Niels Juel i de Farvande slog Svenskerne helt ned og tog til Fange - baade Flaade og Mænd. Denne store Begivenhed i den lille Bugt, tillige troede vi at kende Stedet, hvor Engelskmanden gik i Land 1807 og viste sit Træk, at han havde været her, insolvent havde den Kriger gaaet i Greve Kirke og savet 6 udskaarne Billedhoveder af Stolerækkerne, hvorved Mærkerne endnu kan ses den Dag i Dag. Flere Krigsveer. Skrev sig helt hen i Aarhundredet og var tit Dags-emnet endnu i min Barndom. Min Fader lod en Søn, min Broder, opnævne Niels Jul. Forunderlig havde denne Broder den ædle og Bramfrie Karakter, som var et Frø af Lighed hos den navnkundige Søhelt.

DOKUMENTATION.

De mange personoplysninger i Kirsten Pedersens erindringer fra barndomshjemmet er i forbindelse med denne udgivelse sammenholdt med folketællingslister for Hundige for 1860, 1870 og 1880 samt med ejerlisten for Hundige-gårdene i "Greve og Kildebrønde sognes historie".

Herved fremgår det, at Kirsten Pedersens barndomshjem er "Hundigegård", matr.nr. 10 a af Hundige, Kildebrønde sogn.

Hendes navn, før hun blev gift, var Kirsten Boline Hansen, og hendes far og mor hed Hans Pedersen og Kirsten Nielsdatter.

o.e.

Omslagstegningen viser den ældste skole i Hundige - tegnet efter ældre foto, muligt fra 1911. Fotoet, hvoraf kun et udsnit er medtaget, findes i Greve lokalhistoriske arkiv.

Folketælling pr. 1/2 1860, Hundige, Kildebrønde sogn, Tune herred.

Navn	alder	ægtestand	fødested	Stilling i familien og erhverv
<u>1 gård.</u>				
Hans Pedersen	37	ugift	Hundie	Gårdmand
Peder Hansen	78	gift	Hundie	Hans forældre, af tægtsfolk af gården
Kirsten Christensdatter	70	gift	Ishøj	
Ole Hansen	27	ugift	Hundie	
Niels Jacob Larsen	24	ugift	Sverrig	Fiskere
Ole Hansen	24	ugift	Hundie	
Anders Mortensen	16	ugift	Hundie	
Ane Jensdr.	18	ugift	Hundie	Tjenestefolk
Johanne Pedersdr.	18	ugift	Hundie	
Sophie Nielsdr.	15	ugift	Hundie	

Folketælling pr. 1/2 1870, Hundige, Kildebrønne sogn, Tune herred

Navn	alder	ægtestand	fødested	stilling i familien og erhverv
------	-------	-----------	----------	--------------------------------

1 gård.

Hans Pedersen	46	gift	Kildebrøn- de sogn	Husfader avlbruger
Kirsten Nielsdatter	26	gift	"	Husmoder
Kirsten Boline Hansen	5	ugift	"	Barn
Peder Hansen	4	ugift	"	Barn
Ane Hansen	2	ugift	"	Barn
Ole Peter Hansen	under 1 år	ugift	"	Barn
Anders Mortensen	25	ugift	"	Tjeneste - tyende
Sidse Nielsdatter	17	ugift	"	
Kristen Christensen	15	ugift	"	
Jens Andersen	24	ugift	Reerslev sogn	Slægtning - aftægt
Jesper Jacobsen	69	ugift	Odense amt,	
Kirsten Christensdatter	79	enke	Ishøj sg.	I pleje - for- sørges af fat- tigvæsnet
Ole Pedersen	12	ugift	Kildebrøn- de sogn	

Folketælling pr. 1/2 1880, Hundige, Kildebrønne sogn, Tune herred.

Navn	alder	ægtestand	fødested	Stilling i familien og erhverv
------	-------	-----------	----------	--------------------------------

---

1 gård.

Hans Pedersen	56	gift	Hundie	Husfader, gårdejer
Kirsten Nielsdatter	36	gift	Hundie	Hans kone
Kirsten Boline Hansen	15	ugift	Hundie	
Ane Hansen	12	ugift	Hundie	
Peder Hansen	14	ugift	Hundie	Deres
Ole Peder Hansen	10	ugift	Hundie	børn
Niels Julien Hansen	4	ugift	Hundie	
Hans Christian Hansen	2	ugift	Hundie	
Peder Larsen	25	ugift	Ishøj	
Peder Hansen	24	ugift	Hundie	Tjenestefolk
Karen Nielsen	10	ugift	Hundie	

1
28
1